

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZALLÁS:

Ó-vár. Vizi-utca, 231. szám, első emeletben

Megjelen e lap hetenkint háromszor u. m. Vasárnap, Szerdán és Pénteken. Ára évnegyedre 3 ft o. 6. Hirdetési ár: soronkint 7 kr, s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STRIN J. könyvkereskedése.

Torda, okt. 5-kén.

Béke-e vagy háboru? (I.) Háládatlan földadat volna itt a „had- és békejogról” talán Hugo Grotius híres munkája után, egy csigavérű értekezést tartani, s mutogatni: mennyiben jogos a hadviselés? s melyek azon körvonalok, melyeken belől vért ontani szabad? kívülök pedig az örök béke olajága leng.

Egy visszapiantás a történelemre, s látjuk: miként az emberiség eddigi fejlődése, a had- és békeállapotok egymást felváltó láncolatához volt kötve; miként a háboru akkor a mikor véres magvait a népek közé szórja, nemcsak mint öldöklő angyal rombolva jelenik meg: hanem szunyadó erőket költ fel; a viszonyok új, magasb rendjét teremti; s a lassu fejlődés processusával ellenkezőleg, a legnagyobb erkölcsi átalakulásokat rögtönzi az emberiség életében.

Mindamellett nem osztjuk azon véleményt, mintha a hadviselés kikerülhetlen koronkinti szükségessége nemcsak a történelem, — s az emberi természet tanulmányozásán alapult nézetek, hanem statisztikai vizsgálódások által is igazolhatnák: miszerint a férfi nem aránylagos nagyobb szaporodása éppen azon államokban, melyekben tartós, véres háboruk a népesség ezen részén nagy esorbát ütöttek, arra mutat, hogy a koronkénti hadviseléseknek rendeltetésük volna a két nem közötti egyensúlyt is folytonosan helyre hozni, és fenntartani. Ezen jelenséget hajlandóbbak levén azon fizikai törvénynek tulajdonítani, mely alatt népek, mint egyesek állanak; s melynélfogva az emberiség nagy testén, éppen úgy mint egyénknél, az események által ütött sebek meggyógyulására maga az anyagi természet siet.

Innen azon következtetést sem vonjuk jövőre, mintha a népek végzeteljes sorsa volna „háboru és béke” egymást felváltó örök cseréje alatt leélni hosszú életüket. Mi a háborut egy Hobbessel nem tartjuk az emberiség életében természetes, normalis állapotnak: mi azt az emberiség fejletlen korában a vadság — később az egymással szemben állított érdekek kitörésének tekintjük.

Éppen azért az „örök béke” eszméjét a mily magasztosnak, kivitelét, — mely a szövetséges népek azon nagy köztársasága megalapításában állana, melynek élére egy panarchia, és a népeknek egy areopágja állítatnék a nép-képviselő elve alapján beláthatlan időig szintoly problematikusnak hiszszük.

Amde az „örök béke,” és a szilárd alapokra fektetett tartós békeállapot között van még különbség: az idő- és kivihetőségre nézve mérhetlen különbség van. Mig amaz az utópiák sorába tartozik, mert a messze jövő feletti rendelkezést Isten magának tartotta; és „a népek nagy szövetsége”, az „örök béke” ezen alap föltétele viszont annyi jólét, annyi boldogság, és a polgárisodás és miveltség oly általános s oly magas foka által föltételeztetett, mennyit sötét csillagunkon mi legalább az emberi szenvedélyek ismerete, és a történelem eddigéig oly kevéssé vizsgált utmutatása után, a remény és phantasia legmerészebb szárnyain képzelni alig tudunk: addig egy szilárd alapokra fektetett, tartós békeállapot, az európai népvizonyok átalakulásával nemcsak remélhető; de mint szükséges, okszerű következmény tekinthető.

Mi a szilárd alapokra fektetett, tartós békeállapot föltételeit nem keressük a kedélyes St. Pierral, s mélyen gondolkodó Kántal csupán a népek nagy általános szövetségében; nem az ábrándosan láng keblű Fourier phalanstereiben; nem keressük IV. Henrik s I. Napoleonnal, a különböző népek és államok azon természetellenes vegyületében, melynek élén szerintők Frankhon állana; legkevésbé pedig II. Fridrikkel az államok politikai egyensúlyában, melynek ha volt is a westphaliai békére bekövetkezett rövid korszakban valami értelme, de a 89-diki forradalom óta egészen túltelte magát, elvesztette jelentőségét, minekutána a hatalom sorompói közé, mint új tényező, a népelem is beékelte magát, bizonyulván, hogy az állam nem holt gépezet, melynek erejét számra és lőerőre lehessen kiszámítani, de oly

erkölcsi testület, melyben akarat és szellem nemcsak tekintetbe veendő; de a nyers erő felett tulsúlylyal bír. A jelenkor erre nézve kitűnő példát mutat: az olasz nép, mely Európa előtt a kórhadság kedvezőtlen véleményében állott, a nemzetiség és szabadság szerelmétől ihletve hőssé tudta magát felküzdeni — míg a szembe állított erő nagy tömegeit, mint orkán a porfellegetek szórja szét.

Mi a tartós béke biztosítékait, a nélkül, hogy a nemzetiségek jogai ellen bár mi bünös merény elkövetését megengednénk, és egy ezen alapra fektetett természetellenes, éppen azért tartótlán nagy népszövetségre hivatkoznánk — azon szabad tér megnyitásban keressük és találjuk föl, melyen a különböző népek szabadság és történelmi fejlődésük alapján, egymás kölcsönös segítségével, a miveltség és anyagi jólétnek egy magasb fokára eljuthatnak; s a minél inkább általánosított közboldogságot, a polgárisodás nemes gyümölcseit egymás számára kölcsönösen közvetíthetik. Következőleg azon eszme, miszerint minden nép az emberiség nagy organismusához tartozik, s így minden egyes tag diszlése mind a többi növekedését s jólétét föltételezi, nemcsak öntudatra, hanem az életben érvényre, s uralomra fejlődik. Mi nem egyéb, mint a testvériség megtestesült eszméje.

A vad népeknél szint úgy, mint azoknál, melyek a polgárisodás után haladtak, a béke iránti ösztön mindig tulnyomó volt. Vallásos érzelmekkel hozott az kapcsolatba; a háboruban Isten ítéletét, a békében ennek végrehajtását szemlélvén. A görög áldozott, szent lakomákat tartott; az isteneket, különösen Zeüszet, a hitszegés megboszulóját hívta segítségül. A római, ama folytonos hadakozásban fejlődött s letűnt népnél, Jupiter Feretriusz pászáját stb. hordozták a fetálok, melylyel az áldozatot leütötték. S mig Ejszak-Amerika vad hindu törzsei a békepipa füstjét bocsátják a nagy szellemhez: a polgárisult keresztény népek, szentháromság nevében írják meg békeokmányaikat.

Hogy mégis ezen tulnyomó természeti ösztön mellett, az emberiség előrehaladt korában, szilárd alapokra fektetett tartós béke helyett, a kereszténység békét lehelő szelleme, s a diplomatiának legalább az újabb időben minden erőfeszítései ellenére, a háborun szakadatlan megújulásait látjuk: annak oka azon abnormis állapotban fekszik, miszerint az európai népet, „Kolozsvári Közlöny” 71. 72., és 74-dik számaiban adott cikkeinkben vázolt üdült betegségére nézve nem létezik más gyógyszer — mint a háboru.

Mi a háboruban a büntetés azon elvét látjuk, mely javít; s kisebb-nagyobb mérvekben, a kiküzdött eredmények arányában számukra az erkölcsi munkásságnak új terét nyitja föl, mely elvégre a népeket képesíti a valódi béke áldásainak élvezetére.

„Si vis pacem, para bellum.”

Szabó Lajos.

ÉRTESÍTÉS. A marosvásárhelyi Kazinczy írói alapítvány-jutalomra szept. 30-ig mint hatánapig gr. Lázár Mór-hoz a következő pályá elbeszélések érkeztek be:

I. Judit története. Eredeti elbeszélés. Jelígeje: La famille est la société. Boz.

II. Székely becsület. Történeti elbeszélés. Jelíge: Szabadság szerelem stb. Petőfi.

III. Toldalagi Mihály. Történeti elbeszélés. Jelíge: Légy ember ez a cél; légy magyar, ez a legjobb eszköz.

IV. Egy cardinal halála. Történeti elbeszélés. Jelíge: A hol az a csillag ragyog. En is odavagyok. B. Eötvös.

Kelt Medgyesfalván oct. 1-én, 1860.

Száva Farkas.

Az erdélyi orsz. Muzeumhoz beérkezett adományok sora.
D) Könyvek. Folytatás. (Lásd: Kolozsv. Közlöny 46. sz. Gróf Lázár Lászlótól 6 kötet, gr. Kornis Ferencztől 1 kötet, Töltényi Szaniszlótól 3 kötet, Tormay Károlytól 1 kötet, Reinbold Ignácztól 1 kötet kézirát, Simon Elektől 6 kötet, Keményi Józseftől 3 kötet, Szokolay Istvántól 7 kötet, Lukács Kristóftól 1 kötet, Biehler T.-től 1 kötet, Kazinczy Gábotól 1 kötet, b. Józsika Sámuelről 1 kötet, Bartakovics Béla egri érsektől 3 kötet, dr. Eötvös Ágostontól 2 kötet, Kubinyi Ágostontól 25 kötet, Császár Ferencztől 3 füzet, Lubloy

Schuller Frigyesztől 1 kötet, Boér Alberttől 1 kötet. (kézirát), Nagy Elektől 1 kötet. (kézirát), Tót Ferencztől 1 kötet. (kézirát), b. Bedeus Józseftől 1 oklevél, idős gróf Bethlen Józseftől 1 kötet, özvegy Kis Sámuelnéltől 1 kötet. (kézirát), Kebelei Nagy Sámuelről 1 kötet, Pápai Lajosnéltől 1 kötet. (kézirát), Brassai Sámuel 4 kötet, Némethy Józseftől 5 kötet, Dóza Elektől 3 kötet. (kézirát), Ince Károlytól 1 kötet, és 7 darab régi levél, Kozma Istvántól 4 kötet, Gombos Sámuelről 1 kötet, Bota Györgytől 2 kötet, Tompa Simontól 54 kötet, Hodor Károlytól 1 kötet. (kézirát), Török Jánostól 4 kötet, Török Józseftől 4 kötet, Szentléleki Kozma Gábotól 1 oklevél, Farkas Jánostól 1 kötet, Kovács Lászlótól 12 kötet, Soos Lajostól 2 kötet, Király Józseftől 1 kötet. (kézirát), Lugossy Józseftől 2 kötet, Rónyi Sándortól 1 kötet, Züllich Rudolfól 1 kötet, Schiller Frigyesztől 1 kötet, Mátyás Flóriántól 1 kötet, szent István társulattól 2 kötet, Matulányi Bélától 13 kötet, Fütásfalvi idős Hamar Lajostól 1 kötet. (kézirát), Vajda Dánieltől borászati munkája 8 péld., Teutsch G. D.-től 1 kötet, Bartal Györgytől 3 kötet, erd. gazdasági egyesülettől 1 oklevél, Müller Frigyesztől 1 kötet, Kozma Gyulától 1 kötet, Oroszhegyi Józseftől 2 kötet, Bereczk Béla Hang Ferencztől 1 kötet, Jakab Lajostól 1 kötet, Boér Antaltól 1 kötet. (kézirát), Somlyai Lajostól 3 kötet, Forray Brunswick Julia grófnőtől 1 kötet, Kölesei Kende Kamutól 1 kötet, a Commissione per la Statistica di monumenti delle provincie Venese-től 1 kötet, Ormós Zsigmondtól „Banya sziklaja” cz. munkájából 50 péld., Kerekgyártó Árpádtól 1 kötet, Kiss Mihálytól 1 oklevél, Biró Imréltől 1 kötet, Trauschenfels Jenőtől 4 kötet, Révész Imréltől 1 kötet, Mogyorósi Jánostól 1 kötet, Kerkapoly Károlytól 1 kötet, Beke Dénestől 1 kötet. (kézirát), Babb Jánostól 1 kötet. (kézirát), Zeyk Jánostól 45 kötet, (könyv és saját kéziratai), Pataki Sándortól 2 kötet, Csengery Antalól 6 kötet, Ugron Istvántól nyomt. és kézirati okmány 38 db, Horkai Andrástól 160 kötet, Kelemen Beniamintól 1 kötet. (kézirát), Solymosi Károly, Pál és Józseftől 163 kötet, dr. Hámosi Nándortól 93 kötet, Lonkay Antalól 2 kötet, Greguss Ágostontól 7 kötet, Aldobolyi Nagy Mihálytól 1 oklev., b. Kemény Gábotól 1 kötet, egy névtelentől 1 kötet, Hutter Antalól 1 kötet, debreczeni főgymn. igazgatóságától 1 kötet, dr. Boross Antalól 1 kötet, Kornis Károlytól 1 kötet, „Sárospataki füzetek” szerkesztőségétől 6 kötet, Ráth Móról 1 kötet, Lévai Józseftől 2 kötet, Farkas Sándortól 1 kötet. (kézirát), Raicsics Ferencztől 1 könyv, 26 darab régi és újabb okmány, 2 darab XV. századi és 5 db XVIII. századi térkép, Nagy Sándortól 2 kötet, Heinrich Józseftől 1 kötet, Winkler Árváktól 11 kötet. (kézirát), Gyarmathi Sámuelről 2 kötet, Czecz Antalól 64 kötet, N. N.-től 6 kötet.

Korizmicz Antal püspök beszéde a birodalmi tanács zárulásaiban (szept. 24.) Midőn ma szavam az a magas gyülekezésben felelem, az a birodalom komoly helyzetének lelkiismeretes megfontolásából s azon becsületes szándékkal történik, hogy azon kötelességnek, melyet ő fel-sége az ügyrend 32. §-ban előírt, hogy a birodalmi tanácsosok mindegyike nyiltsan és igazán, minden tekintet nélkül gáncs vagy dicséretre szavazzon, eleget tegyen. Mily állapotban van most az állam? Vajjon a tiszta monarchia alapján a burocracia által elérni szándékoltt 10 évi újja alakítása által bensőleg erősebb s a benső erősség által külfel-hatalmasabb lett-e? Hazafiságom örömmel felelne a kérdésre feltétlenül igennel, mert, hogy az összes állam nagy és hatalmas legyen kifelé, boldog és megelégedett belsejében, úgy hiszem, minden hazafi őszinte óhajta. De ha az állam pénzügyi helyzetét és a közvélemény nyilatkozatait tekintem, úgy a mint azok a költségvetési bizottságy jelen-tésében, nemes igazságszeretettel kifejtettek, önkénytelen azon meggyőződés merül fel bennem, hogy az állam e le-folyt 10 év alatt pénzügyi tekintetben szegényebb, benső erő és megelégedés tekintetében semmivel sem lett gazdagabb.

Az államköltségvetés az 1861. évre 40 millió deficitet tüntet fel. A múlt évek deficitjei az államadosság óriási fo-lyamába folynak, mely már 2 1/2 milliárd rendkívüli magas-ságra nőtt. Az államadosság kamatait az összes államjöv-elelemnek majd egy harmadát emésztik fel, és mégis a de-ficit állandóvá válni fenyegetőzik. A pénzügyi helyzetnek tehát erős árnyoldalai vannak. Mindezek dacára is dön-tetlen reményem van, hogy Ausztria gazdag segélyforrásai mellett az egyensúlyt visszaállítani és átváltalt költekeztsé-geit, mint mindig, becsületesen teljesíteni fogja, és éppen nem osztom azon fekete nézeteket, melyek pénzügyi visz-onyaink megmegtérhetlensége iránt elterjedtek. Hogy azonban e kíváncsatos eredmény elérések, nézetem szerint el kell térni az eddig követett utól és azt követni, melyet a költségve-tési bizottságy majoritásiának szavazata elvileg kimutatott. Valóban alig bízható, hogy a baj orvoslását ugyanazon uton és gyógyszerekkel lehessen eszközölni, melyek azt támasz-tották. A gyógyulást szükségképpen máshol kell keresni. Ha tehát az állam új rendezett pénzügyi viszonyokhoz akar apránként jutni, akkor utasítsa el magát a burocratiacus központosság sok pénzbe kerülő terhé, mely 10 év alatt egy milliárdot emésztett fel s általános elégtelenséget idézett elő. Akarja az állam — s akarnia kell, mert az adó fel-emelése már nem kielégítő eszköz, hogy a bel- és külföld hitelle pénzügyi viszonyainak segélyére legyen, akkor szün-jék meg azon államgyámokodási rendszer, mely alatt a po-litikai szabadság legszerényebb óhajta is elcsenyesedik, a még maga az áldozatra kész hazafiság is csak kényszered-

ve áldozza filléreit a közjó oltárára. Új szellem, a politikai szabadság szelleme éltesse a kormányzat minden ágát és a bizalom ismét helyreáll. Erős trón a fény, erő és hatalom minden járulékaival, — központi organum az összes állam legfőbb érdekeinek vezetésére, melyeknek elválasztása az egyes része hátránya nélkül minden történhetik — az egyes tartományok belügyeit illetőleg képviselőket és hivatalokat, melyek azok történeti intézményeinek megfelelően, egyúttal azonban a polgári osztálynak is azon részvételét és hatáskörét biztosítják, mely a jelenkor nagy alapelveinek, a törvény előtti egyenlőség és szabad vagyon eszméjének megfelel. Ezek volnának egy ocsóbb s az önkormányzat eszméjének megfelelő nyilvános kormányzat főbb vonalai, a mint az az én lelkem előtt lebeg.

Ezen meggyőződéssel a költségvetési bizottmány többségének jogalapján állok ugyan, de egyszersmind szemben egy tannal, mely a lefolyt tíz év alatt hatalomra jutott és a mostani zavarok és forrassal tekinthető, s fájdalom, a minél tovább tart, annál nagyobb bajokat várhatunk tőle. Az állam egységének új tanát értem, melyet a kormányzati rendszabályok egyformasága, egy örösi számú hivatalnok sereg által keresztülvive, kiknek szélesebb teendőjük nem volt, mint a történet megtagadásával, a pozitív és igaz szerzeményi jogok tekintetében nem vételével mindent de mindent egyenlősíteni, vonalozni és mint kész egységet papíron elmutatni. — Mintha az állam csupán csak élet- és akarat nélküli dolgokból állana! Mintha a népek életében a mulat és jövőt egymástól elszakasztani lehetne s az átmeneteket nem előkészíteni és böles kimélettel mindenkor kiegyenlíteni kellene.

Osászari Fenség! a monarchia valódi egysége, melyre már elődeink nagy súlyt fektettek, nem új, — ellenben azon új egység, mely napjainkban formulázott, nem igaz. — Az állam nagy és szép tartományai nem a legújabb időben, hanem már régen s pedig egy helyesen felfogott politikai szükségességből egyesültek a külföldi fenyegető veszélyek elhárítására. A magyar, a horvát, a cseh örökös tartományokkal önkényű adtak magukat az osztrák uralkodó pálcza alá, hogy egyesült erővel tarthassák fenn ez államot Európa javára, s így támadt Európa leglegitimébb uralkodója, a dicsőségesen uralkodó osztrák császári ház. De azon tartományoknak soha sem jutott eszükbe, hogy magukat egymásnak kölcsönösen alárendeljék, vagy hogy önállóságot, nyelvéket és intézményeiket, szóval történeti-politikai egyéniségüket valamely tan vagy politikai kombináció kedvéért feladják. Az, mintán a népek a legregőbb idők óta törekedtek, mi nekik, mint dőnhetlen igazság, legnagyobb megnyugtatósukra szolgált, egy erős trón volt, elég hatalmas arra, hogy a törvényes rendet a birodalom minden részében fenntartsa s megtámadások ellen védelmezze; egy elválaszthatlan birodalom, melyet többé soha sem lehet örökösödés útján elosztani; de egyúttal történeti-politikai autonómia otthont. Ha az egyes tartományok egyesülésének ára az önfeladás lett volna, bizonyos, hogy a részek soha sem lettek volna önként egészek. Ez a birodalom politikai természetű, melynek leghatározottabb kifejezése VI. Károly császár és király pragmatica sanctiójában foglaltatik. Ausztria ezen fontos államalapítványra nemcsak a dicsőségesen uralkodó ház örökösödését rendezte, nemcsak a birodalom feloszthatatlanságát biztosította, hanem egyúttal Magyarország és a magyar korona alá tartozó országok autonómiáját is. E fenntartó s valóban conservatív erő a birodalom keresztül vonult zivatarok alkalmával a legfényesebben bizonyult be. Elég legyen csak két példára hivatkoznom. Károly bajor választó fejedelem és I. Napoleon tapasztalák, hogy csábításainak nem találnak viszhangra oly népnél, mely legitím jogainak élvezetében megelégedettnek érzi magát. Akkor pedig nem létezett a mai értelemben vett egység; Ausztria népei nem ugyanazon törvényszakaszoknak engedelmességek, de követték Ausztria közös zászlaját, s a kettős sas büszke szárnyalással vezette őket a halhatatlan dicsőség felé határozó győzelemre s a monarchia elleniségeinek megsemmisítésére. Minden állam azon elvek alapján tarthatja fel csak magát, melyek alapján létrejött. A pragmatica sanctio minden időben alapja volt az osztrák birodalomnak. Kövessük tehát azon ösvényt, melyet ez irányban a költségvetési bizottmány kitűzött. Mellőznünk kell ugyan a központossítás szinleges előnyeit, de kárpótlással megszabadulunk annak nagy és tagadhatlan hátrányaitól is. Ezekhez számítom én az államra nézve csaknem elérhetetlen kiadásokat a keresztülvitelnél s a népek vészjósló elégtelenségét a keresztülvitel után.

Az első az államháztartás deficitjében bennfoglaltatik — a másikat tudjuk és érezzük mind. A költségvetési bizottmány mindkét körülményt megfontolás alá vette. Én tehát e komoly pillanatban, mely Ausztria történetére nézve, bármint fordul is a koezka, nagy fontosságu leszen, azon becsületes szándékkal, hogy homogen politikai intézmények által a monarchia anyagi és erkölcsi tekintetben a fenyegető világsemevények ellenében megszilárdíttassék, a költségvetési bizottmány többségével szavazok.

Nagysomkúti járás, okt. 1. 1880. — Huzamosb idő óta értesültünk különböző személyektől, miszerint némely polgártársaink, nemcsak a mi vidékünkön, hanem az ország leg-távolabbi részeiben is, azon általuk koholt kőszá hirt terjesztették, hogy az e vidékből felvilágosodottabb románok nemcsak ellenkező érteket tanúsítottak viseltetnének magyar atyáink iránt, hanem, de sőt egész erejükkel azon működnének, hogy másokat is felizgassanak és a hajdani (?) Daco-Romania visszaállítására igyekezzenek.

Mi e gonosz irányú szavakat csak figyelmet sem érdemlő kőszá hírek véltük eddig lenni, de látván, hogy e rágalomteljes pletykák minden hallgatásunk dacára nemcsak hogy nem akar megszűnni, hanem még inkább terjed, azt következtettük, miszerint mindezeket hallgatással elmélni és közömbösön venni annyit tenne, mint az említett kőszá hír igazságosságát elismerni.

Mi annyira jól ismerjük a minket mint románokat illető jogokat, a mennyire szenteknek hiszszük a trón, hazánk, nemzetiségünk és a velünk együtt lakó nemzetek

iránti kötelességeinket, s ezeket buzgón teljesítettük mindenkor és teljesítendük ez után is.

Ennélfogva igen szépen kértünk minden rendű és rangú rágalmozakokat, mikép hősies hűvén vadászásukkal felhagyván, ilyenekkel ne vádoljanak, a mikről mi nem is álmodunk, hanem ha igazán ohajjaink közös hazánknak boldogságát, a mely mindnyájunknak édes anyja és minden fiaitól egyaránt igényli a kiméletet, és tisztelget; legyenek jók meg nem sérteni, mert valamint jogaink, úgy kötelességeink is egyenlők lévén, igen káros hatásu lehetne a kölcsönös egymás közti meghasonlás.

Az ilyen szószátyárkodó hamis hírközlők azt hiszik balvélekedésükben, miszerint a hazának, vagy a nemzetnek jó szolgálatot tesznek azzal, hogy imitt-amott ők is előtűnnek állani egy-egy a légből kapott alaptalan kőszá hírral, melyvel mások rágalmozására és beszenyezésére törekednek, holott éppen ezen tettük által ők ingerlik és izgatják az együtt lakó különböző ajku nemzetiségeket, azok közé a bizalmatlanság mérges magvát hintik és keserű surlódást igyekeznek előidézni.

Ezeket közös hazánk színe előtt kimondani némely gonosz szándékú, szájhős polgártársaink által megserített polgári becsületünk védelmezésére kötelességünknek tartottuk.

A mi elmondandónak lenne még e tárgyban, másszorra tartjuk meg, azonban most is távol vagyunk attól, hogy e nyilatkozatunk által izgatott elkeseredést és gyűlölséget szándékozzunk előidézni, *) hanem csak azt kívántuk nyilvánossá tenni, mikép polgári becsületünk ily sértését nem tűrhetjük továbbra is hallgatással.

Többek nevében Stanciu György, egyesült román lelkész.

Brassó, okt. 5-én. Társaséletünk egyik legújabb és nagyfontosságu lendületéről lehetek szerencsés a t. közönséget értesíteni. Mint már e lapokban is érintve volt, a „Brassói magyar casinó” iránti engedély az illető hatóságtól leérkezett, s így tegnap f. hó 4-én tartók már az egyet új szállásán az alakított közgyűlést, a „társalgó” alapszabályai hatóságilag helybenhagyatva felolvastattak, s részben vitatás alá vétettek, a nélkül azonban, hogy egyelőre változtatásnak vették volna alá. Meghatározottak: hogy részvényes tagok három-három évre kötelezzék magukat az 5 ft évi részlet befizetésére, s annakutána a titkos szavazás útján tisztviselő-választás vétetett elő. Meglőn pedig választva: elnöknek gr. Kálnoky Dénes és igazgatónak Beldi István ur, kik e megítéltést elfogadva, elnök ur rövid de velős szónoklatban fejezte ki az egyet jövője iránti reményeit, stb. Hangos, ismételt eljenzés fejezte be a napirend ezen pontját. A szavazattöbbséggel megmaradt tiz választmányi tag között sok vidéken lakó tagtárs urakat leltünk, kik részéről az ez ügyben kifejtett erély s buzgóság annál nagyobb dicsőretet érdemel. Az eddig bejelentett övszes tagok száma már száz körül és ezek közt néhány németajku honstestvérünk van, kiknek száma reménylhető, hogy szaporodni fog. Az egyet kiállítását illetőleg: a szükséges butorok, tekeasztal, hirlapok, könyvek stb. megvannak rendelve, és az első évi bevételek gyarapodásával fognak koronként szaporittatni. Az egyeti helyiség fűtőszánkban első emeleten s utczára szolgáló ablakokkal van választva, a 400 ft évi házber egy negyedét a gazda pótolja, ki egyszersmind a világítás és fűtés terheit is magára vállalta, miért a lakáson kívül a kártya- és tekepénzek képezik állandó jövedelmét és csak tőle független jó étkezés és szolgálat által vendéglősi tüzletet is a helyiségekben megalapítani.

Igy tehát ifjú egyetünk mind szellemi mind anyagi berendezéséről egyelőre gondoskodva levén, várjuk a jövőt és a lehető fejlődést.

Pánap óta hatalmasan készülnek itten Maager bir. tanácsos ünnepélyes elfogadására. Hallomás szerint megállapított: hogy a vár. tanács és előkelőbbekből egy követéség öt Fekete-halomnál várja és kíséreg be a városba, melynek határán egy választott szónok üdvözlése és a hon, város és különösen a szász hitfelek nevében mondott nyilvános köszönete után bevonulva, nagyszertű diszlokoma tartatnék. Kétségtelen, hogy e város polgárai Maager ur fölépésével igen-igen meg voltak elégedve és büszkéek reá, mint képviselőjökre. — Több román honstársaink hallomás után mondják, hogy Seghuna püsp. o. exc. is még ez ősz folyamán körutazást tartandna, és nevezetesen itt Brassóban szándékoznék pár napig mulatni.

Szinhanunkat a hazai társulatnak Szebenbe elmentével Friese német igazg. foglalta el ujonszervezett s ösintén mondvá: a tavalyihoz képest kitűnő társaságával. Jelenleg ifj. Friese, a bécsi „Carl” színház ujan szerződött tagja vendégszerepel pár hétig, folyton nővő részvét és tetszés mellett, tultelt háznál. Több kis szerepekbeni látás után bátrán lehet a vendéget az ünnepelt Treumann mellé állítani, sőt a finomabb bohózat szakmájában néha meghaladja amazt. Fájdalom, a magyar művészet annak idejében nem volt képes oly hatalmas részvételre gerjeszteni az itteni közönséget; miben fekszik ennek indoka? nem merem meghatározni.

Isten velünk!

Kh. . . Ede.

KÜLÖNFÉLÉK.

— (Horvátországi sorsjegyek). Örömmel tapasztaljuk, hogy a horvátországi szűkölködők javára rendezett sorsjáték jegyei Erdélyben is nagy mennyiségben kelttek el, mire erőlyesen működtek közre a magyar biztosító társaság ügy-nökei. Nem lesz érdekeltlen tudatunk az illetőkkel, hogy e

*) E nyilatkozat nem hogy gyűlölséget költene, sőt hazafias méltánylatot érdemel, de azon híreszteléseket sem kell roszalkarnak tulajdonítani, mik e nyilatkozat alapján szolgáltak. Evek előtt volt ily eszme közforgalomban, mely azonban most fel van hagyva. A román nemzet e kérdésen tulesve meg lehet győződve a magyarok szeretetéről. Szék.

sorsjegyekre nézve a huzás f. hó 31-én lesz, melyre nézve azokat, a kik ily sorsjegyeket terjesztés végett másodkezekből vettek át, figyelmeztettük, hogy az el nem keltetke legfeljebb f. hó 20-ig visszakiüldeni siessenek, miután a be nem kiüldötteket 24-én tul Pesten is mint megtartottakat tekintik.

— Az idén kemény tél lesz, mert roppant magyarótermés volt, és hosszú szép ősznek fogunk örveideni, mert a fák új hajtással és virágokkal örveendeztetik a szemet! Így jövedőlnék nagy komolyan, s egész bizonyosság érzetével a mindennapi élet időjósai, a kiket a szaktudósok annyi megvetéssel néznek le. Meglehet igazuk van. De nekünk nincs avval bajunk. Elég az, hogy a fák vidékünkön nagyon sok helyt kivirágoztak, mintha nem akarnák hinni, hogy a rideg ősz és nem a kies tavasz következik, a mely remény és örömezzettel tölti el a sziveket. Sétátrunkön is a vadgesztenyek virágot hánynak.

— Sz.-László kápolnájának fölszentelése a Szécheny-hegyen okt. 7-én történt Magyarországi herceg-prímása által. A Pesti Napló így ír róla: Az ut a budai vaspályaudvartól kezdve egészen föl a kápolnáig midkét felöl zászlókkal volt szegélyezve, fűnn pedig már a kápolna körül több ezerre menő válogatott közönség várakozott. Ö emnautiaja, négyes fogatán fölérkezvén, a sokaság éljenzése közt Buda városa községtanácsától fogadtaték, melynek élén báró Eötvös József ur tolmácsolá az összes lakosság hálás érzelmét. Ö emnautiaja az ékes üdvözlésre nagy nyájassággal válaszolva, kinyilatkozta, hogy ő szívesen megjelenik mindennél, a hol rá, mint magyar főpapra, szükség van. Mondanunk sem kell, hogy a herceg-prímás szavait megint lelkes éljenzés követe, mely szűnni nem akarva, a szeretve tisztelt áldornagyot egészen a kápolnába vonultáig kíserte. Itt ö emnautiaja elérgve a fölszentelési szertartást, aztán pedig a krisztinavárosi plébános ur a kápolna előtti téren magyar egyházi beszédet monda. Ez megtörténvén, ö emnautiaja ismét a közönség éljenzése közt vonula, áttöltökös végett, az e végre fölkészített szomszéd lakházba, ott léte alatt pedig a ház előtt összesereglett mintegy négyezer főnyi tömeg a „Szózat”-ot hangoztatá. Kilepven ö emnautiaja, örömet nyilvánítva a közönség részvétele fölött, s szavait ezen mondással fejezte be:

„Megadtuk Istennek, a mi az Istené; igen helyes, hogy a hazának is megadjuk, a mi a hazáé. Eljen a nemzet!”

Ezután ö emnautiaja hintájába szállván, az éljenző ezrek riadozásától kísérve, budavári palotájába visszaindula, s közönség pedig egy nemzeti lobogó után haladva s folyvást a „Szózat”-ot zengedezve szálla le a hegyen s oszlék el Budapesten. Egy szakadéka ezen visszatérő tömegnek az ut két felén felállított zászlókból néhányat kihúzván, ezekkel egészen a pesti városházaüvegig vonula, s itt oly eset jöve közbe, melyről inkább hallgatunk, nehogy kellemetlen megjegyzéseket kénytelenlenségünk tenni.

— Megjelent Brassóban „Magazin für Geschichte, Literatur und alle Denk- und Merkwürdigkeiten Siebenbürgens” című folyóirat II-ik kötetének I és II. füzeté. Tartalmát képezik a) Erdélyi régiségek Müller Frigyesről. b) Adatok Erdély s Magyarországi őskorának ismeretéhez Schultztól. c) Az erdélyi szász szőjétek némely sajátságairól Marientburgtól. d) Egy régi naplóból közlemény Seivert Gusztávtól. e) Gr. Kemény József kiadatlan levelei. Ez utóbbiak legelőbbyire Kurzhoz vannak írva, s történetnyomozási és archeologiai tárgyakról szólnak. Kétségbehozák a székeley áldozó pohár valódiságát, bő fejtegetést hoznak a Hunyadi nemzetségről, mely fejtegetések a gr. Teleki által e család kiadott adatok által jó részt meg vannak búsítva. E füzetek is csak nevelik azon érdemet, mit a szász nemzet Erdély történelmi kincseinek nyomozása körül folyvást szerez magának.

— Erdélyből írják a „Vaterland”-nak, hogy a verespataki bányászok évtizedekig dolgoztak, míg egy szürkés-fehér, fekete erekkel befutott követ napfényre hoztak, s nagy becsét nem gyanítva, mint haszontalant, a mezőre kilökték, sőt a roncsgepekhez szükséges gátok stb.-nél részben felhasználták; különös eset, hogy e megvetett kő tekintélyt rehabilitálni egy embernek tartott fen, a ki se imi se olvasni nem tud, s a ki tudat adta a világnak, hogy a mit felhasználva vagy nem használva a földbe tapasztat, aranyérczet tartalmazó szirtdarab, mely többet ad ki a legmiveltebb aknának.

— Örömmel értesültünk, — írja az I. T. — hogy az esztergami zsinaton a magyar papi felöltöny iránt igen szép nemzetes határozat hozottat. A papi diszruha, mint ezelőtt, ismét a reverenda fölé ültendő mente lesz. Mäskülömben az ugynevezett papi civil szintén tisztán nemzetes lehet, csak a szint illetőleg tekintet legyen a papi állásra.

— Pesty Frigyes és Kempelen Győző sorsáról a „Pol. Ujd.”-ban azt olvassuk, hogy Josefstadban vannak, s hogy nem politikai lapokat olvashatnak. A „Vasár. Ujság.” a nyert engedély folytán ily cím alatt megy számukra: „An die provisorische Haftanstalt in der Josefstadt für Herrn Kempelen oder Pesty.” A hatóság pedig, melynek alája helyeztettek: „K. K. politische Strafbau Vervaltung” ezimet visel.

— Debreczenben Kulini Nagy Benő ur, csokonai Vitéz Mihály nagy költőnk iránti kegyeleltés érzületét akkép igyekezett tettnben is nyilvánítani, miszerint azon kised épület falába (Darabos-utca 993. sz.) hol költőnk élt és elhunyt, a nagy költőnek éppen neve napján márvány lapot tétete, melyen e szavak állnak: „Csokonai Vitéz Mihály lak- és halálozás helye.”

— A szebini hivatalos német lap írja: „Illetékes helyről értesültünk, hogy Császár Ö Felsege a rom. kath. papságnak 8894 frt 39 kr, s az ev. ref. papságnak 84,000 frt dérmakárpótlási előleget engedélyezett.”

— Zákits János nagybecskereki szerb hazánkfa fordítása után a „Delejt” a mi világhírű „Szózatunk” szerb szövegét közli.

— A forradalom alatt Magyarországon szerepelt és 1856-ban Türökországban meghalt Guyon tbfk fia, ki, mint írják, igen szépen beszél magyarul, s Guyonak valja magát, a lapok tudósításai szerint Garibaldi önkéjytesei közt van.

— Gróf Széchenyi Ödön „Külföldre utaztató egylet”-et

tervez. A részvényes tagok, mint a „Gy. K.” írja, leginkább fiatal főurak, évenként bizonyos összeget fizetnek, s így aztán lenne költség, a mivel tudós honfiakat tudományos célból külföldre lehetne utaztatni.

POLITIKAI HIREK.

— A turini parlament megnyitására mintegy 300 követ jelent meg, köztök a szicíliai volt predictator, Depretis, s a nápolyi volt pénzügyminiszter, Scialoja. Később Persano altengernagy is megjött, kinek beléptekor a tagok élénk tetszés-nyilatkozatok közt fölkeltek. A karzat is tömve volt s a diplomaták kara csaknem teljes számmal megjelent. Mely csend állott be, midőn Cavour gróf a (már közöltük) törvényjavaslat fölolvásához fogott. Az elnök kinyilatkoztatván, mily nagy hatást tett a miniszter jelentése, föl hívá a kamarát, hogy az új követek igazolása végett az osztályokba gyűljenek. Ezután az ülések csütörtöki elhalasztattak.

A szenátus gyűlésében ugyan az nap Cassinis röviden előadván a Déli-Olaszországban történt nagy eseményeket, kiemelve a „kitűnő Garibaldi” fényes hős tetteit, valamint a veszélyt is, mely az olasz ügyet compromittáló végletes pártoktól származhatik. A királyi kormány, ugymond, merészen, de ovatosan jár el. A királyi száraz és tengeri hadak Umbriát s a Markákat megszállították. Tizenegy millió olasz kíván szabad és erős királyságunkhoz csatlakozni. Jelenté továbbá, hogy a miniszterium a követek kamrájának egy törvényjavaslatot terjesztett elé, mely a kormányt fölhatalmazza, hogy a népszavazat által netán megszavazott bekelezést fogadja el. Ezután Mazzini dícsérve a királyi hadak vitézségét Umbriában, egy napiparancsot indítványoz, melyben ki legyen jelentve, hogy a királyi száraz és tengeri hadak a haza és az európai béke körül érdemet szereztek. Ez indítványt a szenátus nagy tetszéssel elfogadta.

— Turin, okt. 6. A tegnapi kamarai ülésben megtagadta Cavour a Markákba és Umbriába vonult csapatokra vonatkozó okiratokat, minthogy azok egy diplomatikai kérdéssel függenek egybe, de biztosít mindenkit, hogy egy hatalom se kívánt bár egy talpalatnyi terület átengedést.

— A többizbeni vereség, mely Garibaldi tulheves csapatait érte, a tapasztalat, hogy azok se valami golyómentes, legyőzhetlen phalanxok, és a tartományokban itt-ott mutatkozó forradalomellenes mozgalmak úgy látszik a nápolyi király hadseregét oly magas mérvű önbizalommal töltötték volt el, hogy képesek hi-e magát legújabbban a támadási szerep fölvehetése. A „Kreuz”-nak egy párisi legitimista levelezője már okt. 2-án hirdeté annak lehetőségét, hogy „egy szép reggel Ferencz király Nápolyba menetelének híre lependi meg a világot”, hogy úgy all a dolog, Victor Emanuel vagy II. Ferencz érkezendik-e meg előbb a fővárosban. Annyi igaz, hogy Victor Emanuel még nem érkezett meg oda, amde II. Ferencz király sem; a különbség csupán annyiból áll, hogy a szárd király megérkezése már a közelebbi napokban várható, míg a II. Ferencz ismét aligha húzamosabb időre el nem maradott. Az előttünk fekvő távirati tudósításokból ugyan is bizonyosnak látszik az, hogy a hadiszerencse a nápolyi királynak újabban se mosolygott s a garibaldisták elleni megtámadás vissza lön verve. E győzelem folytán a fölkelők talán nem mentek előbbre, de hátrább se lőnek vetve, s a piemonti csapatok most már kétségkívül sietni fognak, hogy a királyiak erősített állása ellen teendő erőteljes roham által hasonló támadási mozgalmak netalán ismétlésének eleit vegyék.

Hírlík ugyan, hogy Oroszország Turinban tiltakozott volna a piemontiaknak Nápolyba való bevonulása ellen; amde e hatalom szintén tiltakozott volt a Toskanában bemenetel ellen is, — tudjuk minő sikerrel, s valamig csak is a szép szavaknál marad a dolog, nem láthatni át, miért lenne a jelenleg mondott szavaknak több súlyok, mint a melyek háromnegyed évvel előbb egy hasonló ügyben elhangzottak. Másfelől újból halljuk erősíteni, hogy Ausztria az angol kabinetnek kinyilatkoztatta volna, mikép a benemavakozás elve által nem tartja magát leköttve. Ausztriának legalább minden héten egyszerű nyilatkozatot adnak szájába, s feledni látszanak azt, hogy Ausztria a benemavakozási elvet csak is a villafranczi többi előzményekkel kapcsolatban fogadta volt el, de ismét elejtette azon pillanatban, midőn ez előzmények a középolasz hercegekre nézve meg lőnek sértve.

— Okt. 1-én kelt trini tudósítás szerint egy vitetből sürgőny azon tudósítást hozta, hogy Ancona bevételé Rómában nagy megindulást és levertséget okozott. A bibornokok el vannak keseredve s maga a szent atya is nagy elkésere dettséggel nyilatkozott egy vele egy uton járó nagyhatalomról. Azon bibornokok, a kik a mellett voltak, hogy az egyház feje utazzék el, most, mint látszik, kisebbségben vannak azok ellenében, a kik a helytmaradást tanácsolják, s annyi val inkább, mivel kívülök egy harmadik párt is van, mely teljes engedékenységet sür-

get. Maga Antonelli bibornok is megingott határozatában s most Franciaország irányában engesztelékenységet tanácsol. Ily körülmények közt azt hiszik, hogy Grammont hercegnek sikerülni fog az „excommunicatio major”-t visszatartóztatni.

A „Kreuz” szerint ellenben ezen excommunicatio-nak a szárd királyra való kimondása bevégzett dolog; azonban mint hírlík, a szent atya még késni kíván a kiátkozással mintegy hónapig. Hogyha ez idő alatt sem menne ki a király az egyházi állam területéből, akkor közhírré teszik a bullát. Rómából mint mondják, Grammont azt távirta Párisba, hogy a szept. 28-ki titkos consistoriumban három szónyi többség a pápa elutazása ellen nyilatkozott s ez ennél fogva Rómában marad. Más részről megjelentik: a pápazón egyet, miszerint congressus ülne össze Párisban, szavát adta volna arra, hogy néhány napig még Rómában marad. Mindazáltal ez nem sokat javít a helyzeten, mivel a kik a congressus tartást kilitásba tették, azt lehelenségnek látják.

— Újabb hírek szerint Victor Emanuelnek Nápolyba utazása már alig szenved kétséget. Úgy látszott ugyan eleinte, hogy a piemonti csapatoknak Nápolyba bevonulása is elhalasztatott ideiglenesen; azonban csakhamar mást gondolának Turinban, s most a bevonulás iránti parancs már ki van adva. A trini államférfiak úgy látszik intést kaptak, hogy az eseményekkel már csak azért is sietniök kell, mert könnyen megtörténhetik, hogy a tényleges beavatkozástól visszatartóztatott hatalmak éppen a kongressust használhatnák föl erőlyes föllépésre. Innen van, hogy Turinban még Olaszországnak erőlyes tiltakozása is hatás nélkül maradt s nem csak Victor Emanuel király mulatand hosszabban Nápolyban, hanem maga gróf Cavour is oda készül, hogy a szervezeti munkát saját kezébe vegye.

— Bécsi lapok egy katonai curiosumot hoznak fel, mely méltó a fölemlítésre. Ugyanis egy huszár, — Garibaldinak azon lovas-szakaszából, melyet Figyelmesy őrnagy vezényel, — utasítva volt, Santa-Mariából Santa-angeloba egy sürgőnyt átvitlinni. Visszajövet, midőn a választ magával hozta, hat királyi lovas által megtámadtatott, s az irat kiszolgáltatására szólítottatott fel. A magyar 4. lova 8 sebet kapott, de ló s lovas szerencsésen Santa-Mariába érkeztek vissza, miután a huszár a királyiak közül négyet lekasabolt, a többi kettőt pedig megszállasztotta.

— A varsói összejövetelre nézve, egy belga lapnak még október 3-dikáról is azt írják, hogy még most is folynak az értekezések, nem ugyan az iránt: elmegy-e a francziák császára vagy nem? hanem azon tárgyak iránt, melyek ott tárgyalandók lennének. A párisi tudósítás szerint Napoleon császár nem ajánkozott a Varsóba menetelre, hanem csak kérdést tett ezen összejövetel jellemé iránt, mint a melyet külföldön Franciaország irányában ellenségesnek tarthatnának. Gorcsakoff herceg, a ki ha nem helyesli is mindazt, a mi Olaszországban Franciaország beleegyezésével vagy elnézése mellett történik, mégis úgy vélekedik, hogy Oroszországnak nem kell oda hagyni eddigi váró szerepét, s nem kell eltávoznia a tuileriák kabinetjétől, kirekesztőleg Ausztria hasznára. — Gorcsakoff herceg tehát olyanformán felelt, hogy Napoleon császár a varsói összejövetel jellemé minőségéről maga is meggyőződhetik, ha kedve van ott megjelenni. A francziák császáranak azonban csak úgy lenne kedve az éjszaki hatalmakkal találkozni, ha mindnyájan beleegyezének, hogy ott a keleti kérdést tárgyalják érdemileg. Mert ő felsége igen jól tudja, hogy e téren bajosan értenek egyet Anglia, Oroszország és Ausztria, s ez által üle függ vagy a brit szövetséget szilárdítani meg az 1854-diki alapokon, vagy pedig egy újat kötni Oroszországgal. Ellenben akkor semmi esetre nem menne III. Napoleon Varsóba, ha az ottani hatalmak csupán Olaszország szervezéséhez akarnák ott megvetni az alapot; ne-hogy üle oly lekötöléseket és biztosítókat kívánjanak, a melyek az ő olaszországi „programm”-jával ellenkeznek. A „Patrie”, mint tudjuk október 4-ről forma szerint meghazudtolja, hogy III. Napoleon Varsóba menne. Jele, hogy a keleti kérdés nem sikerült; ő felsége tehát magokra hagyja az éjszaki hatalmakat, végezzenek az olasz kérdés fölöl a mit tetszik, maga pedig Victor Emanuellel csendet és rendet csinálhat.

— A kölni lapnak írják Párisból: „Az egész francia partvidék hosszában, hirszerint, rendkívüli készülétek vannak; ellenben a külügyi miniszterium költségvetésében megtakarításokat akarnak eszközölni. Mi több, arról is szó van, hogy a másodosztályú követségeket egyszerű legatitóká kelleme változtatni. — MacMahon ttnagy október 1-én hosszú kihallgatáson volt St. Cloudban.

— Párisban f. hó 5-én kellett a Notre-dame-egyházban gyászmisét tartani Pimodan tükért s a pápa ügye mellett vele együtt elvérzettéért, Morlot bibornok-érsek csupán a papság és a gyászoló család hosszas esdeklésére határozta el magát e szertartásra. Több vá-

ros, kivált nyugoti Franciaországban, mint Bordeaux, Poitiers, Nantes, e részében megelőzték a fővárost.

— Az orosz császár f. hó 12-én utazik el Sz. Pétervárról a lengyel főváros felé; ausztriai Császár Ö Felsége odautazását illetőleg pedig egy bécsi levelező azt írja, hogy az valószínűleg f. hó 18. és 20-a közt fog bekövetkezni, a mikor aztán hihetőleg a porosz hg-regens sem késendik. Ezen összejövetel tehát meg fog történni; azonban még csak küszöbön van ezen esemény, s már is oly jelek mutatkoznak, melyek annak horderejére s várható eredményére nézve némi kételyeket ébresztenek. Különösen Oroszországból oly szövatok nyilvánulnak, mikből azt kell következtetni, hogy a sz.-pétervári kabinet azon találkozás kezdeményezésének tiszteletét magától elutasítja, s éppen nem akar úgy föltűnni, mintha éppen ő képezné a Varsóban megállapítandó programm központját. Feltűnő e részben mindenestre a „Journ. de St. Petersburg” czáfolata arra nézve, mintha az orosz czártól származott volna az első eredeti, annál kevesebb az állítólagos másodizbeni meghívás. Úgy látszik csakugyan, hogy azoknak igazuk volt, kik az orosz politikának gyökeres megváltozásában minaddig binni nem akartak, míg az aldunai s krimi események emlékeinek hatását magában folyvást tápláló Gorcsakoff herceg áll az orosz ügyek élén.

— Az orosz kelettengeri tartományok már több idő óta kérvényeznek korszerű alkotmányt — s a reform utjától nem rettegő czár ki is nevezett már egy bizottságot, mely álljon neki az alkotmány-szerkesztésnek. Eleve is írják, hogy azon alkotmány szabad és széles alapra lesz fektetve, s egyik s-a szerint az alakítandó kamrában soha sem lehet helye államhiatalnoknak, hanem csak független állású férfiaknak.

— Olasz és francia lapok, Tessin cantonnak az olasz királyságba bekelezését már is úgy állítják fel, mint csak időkérdést, mely egyszerre törle nének Gonf, Wallis cantonok s „járulékaiknak” Franciaországba olvasztásával. Azonban ily térképjavítások szükségét a szövetség tanács csak oly kevésbé akarja belátni, mint egyáltalában a svájci nép sem. — Tessinből a „Schaffhauser Tagblatt”-nak írják: „Tény, hogy Piemontban e canton bekelezését kicsinálát dolognak tartják; s körünkben is vannak emberek, kik mások előtt tele szájjal beszélnek Tellről s Winkelriedről, de kéz alatt legbensőbb összeköttetésben állnak az italianissimikkal s a titkos társulatokkal — s ezekkel egyetértve Svájc különböző nemzetségeinek különválását kívánják.”

— Okt. 3-ról érkezett párisi tudósítások szerint, Franciaország és Anglia közt alkudozások kezdettek Londonban, a Svájctól igényelt s a v o y a i területek iránti vitatárgyban. Ezt a congressus — ha nem is éppen a varsói — előhírnökeül tekintik.

— A „Frankf. Postztg.”-nak szept. 27-ről írják Bécsből: „A legutóbbi tudósítások Athenből a hangulatot és állapotot még komolyabb színben tüntetik elő. Nemcsak, hogy az európai Törökország görög lakossága közt s nevezetesen Görögország határszéli tartományai-ban mindinkább növekszik az izgatottság, de sőt oly jelenségek is mutatkoznak, hogy Görögországban egy hatalmas párt azon törekszik, miszerint a kormányt rábírja, e mozgalomban való nyilvános részvételre. Az első enged-mény, mit a kormány azzáltal tett, hogy megígéré a hadseregnek 50,000 emberre való fölemelését, mi e kis országban fölülte aránytalan magas létszám, a legnagyobb aggalmat okozza, minthogy a tiszték nagy részében már most sem lehet bizni.”

Ujabbak. — Turin, okt. 7. Az „Opinione” Nápolyból folyó hó 3-ról részleteket hoz az 1-ső esatáról. A nápolyiak rohamra több ponton oly heves volt, hogy Garibaldi kénytelen volt Nápolyba küldeni gyors erősítésért. A Villamarina által küldött piemontiak a garibaldianusok által lelkesüléssel üdvözöltettek. A harc, mely eleinte a nápolyiak részére hajlott, később egészen Garibaldi s a piemontiak részére ütött ki kedvezőleg, kinek tüzésége döntő el a dolgot. Holtakban és sebesültekben mindkét részen 3500 embert számítottak; némelyek azok számát 7—8000-re teszik. A nápolyiak, maga a király által vezéreltetve, 3 hadoszlopban vonultak ki Capuából a rohamra; mintegy huszezeren levén, a garibaldianusokat az egész vonalon visszavetették, s erre azoknak erős állomásait támadták meg. Az összes erősítések megérkezéttével a nápolyiak Capuában visszatérésre kényszerítették. A király a leghevesebb tűz középett volt látható s bátran s ügyesen vezeté a csapatokat a harciba. A csata reggeli 3 órától délutáni 4 óráig tartott.

— Genua, okt. 5. A Volturno melletti csatá-

ban (f. hó 1-jén) szárd bersaglieri-k, a „király” dandár 1-ső ezredének egy zászlóalja s 2 szárd üteg vett részt.
— Milano, okt. 6. A „Perseveranza” szerint Victor Emanuel király Anconából a hadsereg élén Nápoly ellen nyomuland.

— Nápoly, okt. 4. A királyiak az idegen csapatoknak, — melyek elől a visszavonulás elvágtatott, — segítségükre jövőn visszanyomattak. Híre szárnyal, hogy Capua megadta magát.

— Palermo, okt. 5. A prodiktátor a választó köröket okt. 25-dikére hívta össze.

— Genua, okt. 8. Lamoricière ide érkezett s a királyi palotában szállott meg.

— A „Dresdner Journal”-nak Turinből okt. 8-ról táviratozzák: Winspear elhagyta Turint; Cavour a nápolyi királyi trónt üresnek nyilatkoztatja.

— A Varsónál táborzó orosz hadsereg hadi lábra van állítva és teljes háboru idejéből zsoldot kap. Az „Allg. Ztg.”, mely ezt írja, hozzá teszi, hogy a hadi gyakorlatok bevégezte után a tábor nagy része a Pruthoz megy a déli hadsereg nagyobbitására.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

BECSI BÖRZE october 8-án.

Állam-adósság.	pénzben	áruban		pénzben	áruban
5 ⁰ / ₀ -os nemzeti kölcsön	100 frt.	75.90	76.10	Ausztr. államvaspálya	257.— 258.—
5 ⁰ / ₀ -os metalliques	100 frt.	65.—	65.50	Nyugati vasut	180.50 181.50
Földterhermentesítések.				Pardubitz vasut	113.— 113.50
5 ⁰ / ₀ -os magyarországi	100 frt.	67.—	67.50	Tiszai vasut	147.— 147.—
5 ⁰ / ₀ -os bánági, horvát és szláv	100 frt.	64.50	65.50	Déli vaspálya 60% (ex div.)	143.— 145.—
5 ⁰ / ₀ -os erdélyi	100 frt.	62.50	63.50	Károly Lajos vaspálya (ex div.)	153.— 153.50
Sorsjegyek.				Graz-Köflachi	100.— 105.—
Trieszti db.	100 ft pp.	108.—	110.—	N.-Szombati 1-ső kibocsátás	22.— 24.—
Dunagőzhajóz. társ. darabja	100 ft pp.	93.—	94.—	N.-Szombati 2-ik kibocsátás	58.— 60.—
Budai városközség db	40 ft a. é.	37.50	38.—	Váltók (devisek)	
Eszterházy	40 ft pp	80.—	81.—	Három hónapra	
Salm	40 ft pp	36.—	36.50	Amsterdam 100 holl. ft (86 ft 52 kr a. é.) 3% Augsburg 100 d. német ft (85 ft 90 1/2 kr) 3 1/2 „	113.— 113.25
Paiffy	40 ft pp.	34.—	34.50	Berlin 100 tallér (150 ft ausztr. érték.) 4 „	— —
Clary	40 ft pp.	35.—	35.50	M. Frankfurt 100 d. német ft (85 ft 90 1/2 kr) 3 „	113.— 113.25
St. Genois	40 ft pp.	35.25	35.75	Hamburg 100 márk-bankó ft 75 ft 85 kr) 2 1/2 „	99.40 99.50
Windschgrätz	20 ft pp.	22.50	23.—	London 10 font sterling. (100 ft 23 1/4 kr) 4 1/2 „	131.40 131.60
Waldstein	20 ft pp	24.75	25.25	Páris 100 frank (40 ft 50 kr ausztr. ért.) 3 1/2 „	52.40 52.50
Keglevich	10 ft pp.	13.50	14.—	Pénznekem.	
Részvények.				Korona	18.15 —
Nemzeti bank ex div.)		755.—	757.—	Császári arany	6.31 —
Hitelintézet 200 frt		171.90	172.10	Reczés arany	6.30 —
Alsó-ausztriai esc. bank 500 frt.		548.—	550.—	Napoleons'd'or	10.55 —
Duna-gőzhajózási társulat 500 ft pp.		400.—	403.—	Orosz imperiale	10.85 —
Trieszti Lloyd 2-ik kibocsátása 500 ft pp.		150.—	170.—	Ezüst	131.50 —
Budapesti lánchíd 500 ft pp.		340.—	350.—	A nemzeti kölcsön papir szelvényei	31.50 —
Éjszakai vasut		1805.—	1815.—		

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(1111)
2077—1860.

(2—3)

Hirdetmény.

Torda város tanácsa részéről maj. pénztárába befolyó jövedelmező jók, mint boltok, aranyosi hid. piaci vásár- és személtám, ugy b. Kemény

Farkas-féle s más külsők hasznobéneinek f. év nov. 1-től 1863. év oct. utoljái, vagy is 3 egy-mást követő évre leendő kiadás végett f. é. oct. 15-én helyt Tordán, a tanács irodájában árve-rés fog tartatni. Az árverési feltételek ugyanott megtekinthetők.

Torda városa tanácsától, oct. 6-án. 1860.

NEM HIVATALOS.

Stein Jánosnál Kolozsvárt
s általa minden könyvtárban kapható:

KUKLINÉ PRÉDIKACZIÓI.

Néhai KUKLI JÓNÁS hatrahagyott irataiból
összeszedte

KUKLI JERÉMIÁS.

Ára 1 frt 20 kr. o. é.

Mutatvány: XIII-dlk prédikáció.

Kukliné asszony édes anyjánál volt látogatóban; Kukli uram pedig ezen „örvendetes alkalommal” estélyt adott, s barátait ilyen forma jeggyel hívta meg:

Vigadhatnak az egerek!!!

Kapornyai Mátyás urat ezen örvendetes alkalommal szívesen látja s esti hetedfél órára el is várja

Kukli Jónás.

„Már a mégis fátális, az ember egy napra sem húzhatja ki a lábát a házból, mert az egész fenekeztől felforgatják, fogadóvá, korcsomává változtatják. Igen, korcsomává! Mindjárt gondoltam, kell valaminek lenni a dologban, mert te ugyancsak rajta voltál, hogy elmenjek; vettem észre, valamiért le akarsz rázni a nyakadról, különben nem sürgetted volna, hogy anyámmal is báljak. Féltem úgy-e, hogy meghalok, ha este későn jövök haza? He! Milyen fájn egy ember tud lenni Kukli uram, mikor neki is bóribe jár a dolog! Hm! S ez egész világ azt hiszi, hogy Isten tudja milyen ritka derék egy férj vagy. Csak azt szeretném, hogy a világ is úgy tudja, a mint én tudom; de megtudja, meg ám, ha mindjárt addig élék is.

„Büdös lesz már a ház, tudom, legalább egy hónapig. A mennyi ablakfüggöny mind tele pipafüsttel. Szedessem le hát? Könnyű neked azt mondani, hogy szedessem le; de még egy hónapja sincs hogy kimosattam; hanem neked is való — te Kukli — a csinos gazdasszony. Olyan feleség kellett volna neked, a ki nyakig hagyjon a piszokban, mint én is foglak ezután. Rög látom már, hogy sokkal jobban foly a dolga az olyannak, a ki ügyet sem vet házanépére, mint annak, a ki a dolog boldolja.

„Hát a drága szép fehér pádimentom? Uram hocsásd, vastagon rajta a sár, a pipakorom, mind össze vissza van égetve! Ilyen házat soha még a világ, nem láttam. Ha jó barátid meg akartad traktálni, miért nem hívtad meg akkor, mikor a feleséged is itthon van, mint más becsületes ember szokta? Nem! neked az alatt kellett becsületesnek lenni, mikor az asszony hátat fordított a háznak. Ugyan derék mákvirágoknak kell azoknak is lenniük, a kik nem mernek szembe közé nézni egy tisztességes asszonynak! Ha! s ilyen szörbű emberekül nevezitek magokat a teremts urainak! Szeretném látni, mi lenne a teremtséből nálunk nélkül. No még az is lenne ám egy teremts!

„Bizony mind a mennyien jó félben kellett lennetek! Mit mondasz? Te nem ittál semmit? Semmit se! te nem ittal? Isten bizony, hisz egy egész regiment üres butellát láttam; annyi volt, hogy meg sem merem számlálni! S még puncsoztatok is! neked még punco is kellett! A konyhában ötven félceitrom úgy meg van, mint egy; mert Pendszi, a jó lélek, mind meggyűtötte, hogy megmutassa nekem. Nem, édes uram; Pendszi bizony nem csapja el a háztól! Mit mondasz? A cselédnek nem kell gazdája után árulkodni, te úr leszel a magad házában? Lennél bizony, de ha így folytatod, maholnap nem lesz miben. Az almáriomban egy fél süveg csukrot hagytam s most egy findza kávéra való sincs belőle. Hát nekem ötven embert kell punchoz való csukorral tartanom? Mit mondasz? Nem voltatok ötvenen? A semmit sem tesz a dologra; annál nagyobb gyalázat nektek; mert tudom bizony, úgy ittatok, mint ötven. Hát nekem az én konyhapénzemből az egész világot csukorral kell tartanom? Azt te nem kívánod? Nem kívánod? De bizony megkívanod. Te is tudod, hogy megkívanod; mert ha csak egy forintot nem jöhetek ki konyhapénzemmél, majd a tűzre teszel. Azonban egy egész fél süveg csukort nem sajnálsz kivetni olyan embereknek. — De tudom mit teszek, beállítalak a mértékletességi egyesületbe; bíz én; úgy is az affele tiornyázó emberek számára találták fel. Aztár tudjam meg, hogy puncsoztál, mert kiirattak az újságba. Ne locsogjak? De bizony locsogok. Nem hagylak aludni. Feküdtél volna le tegnap a maga idejében s most nem volnál olyan álmos. De te egy rakás eszem-izsom emberrel fenn tudsz úlni feléjszakákat, s a te hites feleséged még egy szót sem szólhat hozzád! Ilyen vagy te Kukli!

„Ott a drága kínai porcellán bubám, még leánykorom ajándék, s te is tudod, hogy a világ minden aranyáért sem adtam volna senkinek; és uram! a hogy kapom? A gyönyörű fejet leütötték! S a mi még nagyobb alacsonyág, megint szépen raktettek, mintha semmi baja sem lett volna. Te semmit sem tudsz róla? Ugyan te Kukli, itt fekszel a te keresztényi becsületes ágyodban, s még azt mered mondani, hogy semmit sem tudsz róla! Ped g tudod, hogy az a semmirekellő Kapornyai ütötte le a fogóval! Jól tudod, hogy ő ütötte le. S neked nem volt annyi lelked — igen, azt mondom — nem volt annyi lelked, hogy az én legbecesebb portekámát megtaltalmazd. Oh nem, sőt — sőt tudom bizony — még örültél rajta.

„Mindenképpen mortifikáltak. Szeretném tudni, ugyan melyik volt az a derék ember, a ki az én drága lelkem nagynemém képinék bajusztot festett. Mit, hát te kacagasz? Te nem kacagasz? Nekem ne beszélj afféle, mitől rázkódik hát az ágy, ha nem kacagasz? Igen, igen, arra a gyönyörű arcra bajusztot festettek — s pedig be drága jó lélek volt szegény! Te Kukli te, örök gyalázatra válik, hogy elnézted. On kacagatsz! Nátad bizony könnyen is áll! De bár csak neked is volna annyi nemes érzelmek, mint egy más valakinek.

„Hát az én drága szép findzám — még leánykorom, s uram Isten! be boldog valék akkor — hát annak ki törte el a talát? Nekem afféle ne beszélj, hogy rég meg volt hasadva — a semmit sem tett, csak egy kis repedés volt rajta — s most! szinte kétségbeestem, mikor megláttam. Nekem ne mondd, hogy két garast sem ért. Honnan tudhatnád, hogy mit ért, ha soha egy findzást sem vettél? Hanem mind is ilye a mennyi férfi; azt hiszik, hogy a mi hazukban van, semmit sem ér!

„Ott van la! Ilyen poharat eltörtetek, kilenczet megcsorbáztatok. Most legalább csak annyit tudok; hanem szentül hiszem, hogy holnapután egy tucetre is fel fog menni.

„S szeretném tudni, hova lett a karton esernyő — s szeretném tudni, az ajtó sarkánál ki verte le a vakolást — s tán csak fogod tudni, hogy az egyik szék lába kivan törve — s tán csak...”

„Feltettem volt magamban” ugymond Kukli, hogy semmit se tudjak, és e tudatlanságban elaludtam.”

(1107)

(3—3)

(1091)

(3—3)

A budai kölcsönsorsjegyek

legközelebbi huzása f. év október 31-kén fog megtörténni.

A 4 769 675 o. é. forintból álló nyerő összeg 40 000, 30 000, 20 000 stb. forintos nyereményekre van osztva. A legkisebb nyereménynek mindegyikére ezen 40 forintos sorsjegyeknek kivétel nélkül esni kell: 60 70, már folyamatosan is van. — Bővebben értekezhetni jóság-igazgató Demeter Károlynál Kolozsvárt, b. király-utca 22. szám alatt.

Jóság eladás.

Gr. Pejceveich Márknó gróf Bethlen Hermina ó ngának sz.-cseli, n.-paczali, m.-szilvási, nyárad-sz.-annai, sz.-zalai, springi és datki jószágai közül akármelyik eladó. — A tagosításra vonatkozó elsőlépések ezen jóságok mindenikében megtették, s némelyikében a munkálát már folyamatban is van. — Bővebben értekezhetni jóság-igazgató Demeter Károlynál Kolozsvárt, b. király-utca 22. szám alatt.